

Mához egy évre: Lánchíd!...

Clark Ádám unokája beszél a hidépítőről

— Clark Ádám-tér! Nincs le szálló? — kiált a harsány autobusz-kalauz, s bizony csak egyedül kászálódunk le az egyelőre még „halott” megállón, s mi sem azért, hogy valami ügyes-bajos dolgot végezzünk, a hajdan oly forgalmas „minisztériumi negyedben”, hanem, hogy kíváncsiskodva megnezzük: *hogyan szerelik a Lánchíd budai feljárójától, a „jobbparti pillérig” átvezető, úttesttartó hid szerkezetet.*

Kedves, fiatal mérnök magyarráza:

— A két mederpillér már kész, most értünk el a budai hídfőtől az innesső pillérhez, a gyalog- és kocsijáró hidtesttel. A pillér mögötti részen most szedi az „*Ady Endre*” (a száztonnás daru) az *utolsó hidroncsokat*, a pesti feljáró is elkészült már, a MÁVAG-ban hengerelik a híd acéllemezeit, s ha Isten is úgy akarja, mint mi és Gerő miniszter úr, *mához egy évre átsétálunk a kész Lánchídon...*

Igen! Mához egy évre! 1949 november 19-én, a Lánchíd megnyitásának száz éves fordulóján. Az akkori megnyitási ünnepség ugyan csak félig volt örömmünnepe a magyarnak, hiszen az az ember, aki a „legnagyobb magyar” legszebb, valóavált álmát az élet használatának adta át, aki az ünnepélyes megnyitás „első átkelője” volt, — *Haynau*, császári tábornok, az aradi tizenhárom és még annyi sok lánglélkű magyar hazafi kegyetlen hóhérja...

Semmi érdeme nem volt abban, hogy a világnak egyik legszebb, legharmonikusabb hídján „átkelhetett”... Hiszen egyik alantasa, *Hentzi* tábornok még néhány hónappal azelőtt is, Görgey diadalmas májusi ostroma alkalmával, fel akarta robbantani a még csak félig kész hidat... De a *gaz merényletet megakadályozta a híd építője, Clark Ádám* azzal, hogy vizet bocsáttatott a két hídfőnél levő „lánckamrákba”...

Amint ott állunk a már elkészült budai „kapcsolásnál”, eszünkbe jut *Barabás Miklósnak*, a legendás „negyvenes évek” nagy festőjének híres képe: a Lánchíd épülő pillére, a Duna habos vizén csónak, a csónakon angol lobogó, a csónakban szikár férfi, előrenyújtott jobbábjában mérőlécc... Clark Ádám irányítja az építési munkálatokat...

Milyen ember lehetett ez a kirdló mérnök, Széchenyi kebelbarátja, az „Alagút” tervezője és építője is egyben, akit alig húsz éves korában hívott el kődös hazájából a „nagy magyar Motor”, hogy itt egy kotrógépet állítson fel s aki aztán ittmaradt hidat, alagutat építeni, száz tervet sugallani, ellenőrizni — s fiatalon meghalni...?

Clark Nelly-nél

Felkerestük egyik élő unokáját, *Clark Nellyt* (férje nevéen Hajós Gézánié), hogy mondjon el nekünk emlékeket hírneves nagyapjáról, akinek a magyarság nemcsak egyik technikai büszkeségét, kétségkívül egyik legszebb építészeti műremekét, hanem magyar tájakat, városokat, életeteket kapcsoló jelképes és fontos történelmi alkotását, a Hidat köszönheti...

Ezüsthajú, szép, széles homlokú, nefeleicskék-szemű, magyar aszszony a Hidépítő unokája.

Gyönyörű, meggyzsin-brokátos bidermeier garnitúrához tessékel...

— Ez még a nagyapám berendezéséhez tartozott, — mondja, s az asztalra mutat. — Nézze ezt a rózsákkal kivert gyönyörű kis ezüsttálat, bele van vésvé: „Emlékkül a Budai Evangélikusok, — 1846”... Mert ő persze, — mint ősi skót család sarja — anglikán volt, de itt az evangélikus gyülekezethez csatlakozott. Nagyon vallásos, buzgó ember volt...

— Ismerték még őt? Emlékeznek rá? — kérdezzük.

— Sajnos, nem. Még apám, *Clark Simon*, az egyetlen fiú sem ismerte őt, mert mindössze negyhónapos volt, mikor szegény nagyapát elérte a korai halál... Nagyon fiatalon halt meg, 52 éves korában. Tüdővészben. Mindent, amit

róla tudunk, nagyanyánk, az ő imádott felesége, *Aldásy Mária* mondott el nekünk... Nézze, itt vannak ök...!

A falra mutat, ahol ott függ egymás mellett a két gyönyörű, egykorú portré, bidermeier „oválban”. 1855-ben készültek, az esküvő után. Clark Ádám: a kor divatja szerint, hullámosan oldalra fésült, sötétbarna haj köríti a széles, nyílt homlokot, két világoskék szem tekint szinte ábrándozva, messzenézve a világba, az áll formáját kis „kecske-szakáll” takarja, s az ajkak éles zárt vonalát emeli ki a vékony, „mongolos” bajusz, ami a szakáll rótbarna színébe csordul...

Az akkor 41 éves Clark Ádám — túl a Lánchíd, Alagút és sok más középület alkotásán, — *csodaszép, fiatal, alig 18 éves leányt vett feleségül*, a híres krisztinavárosi patricius-család sarját: *Aldásy Mária*t. A portré megérteti: nagy, lángoló szerelem kérhette e gyönyörű szemek, e finoman büszke arc, a holdó-haj tulajdonosát feleségül...

— Igen, — mondja az unoka, kinek szeméből a nagyapa „messzenező” kék tekintete, arcából a nagyanya hajdan híres, kedves-szép mosolya int ránk. — *Nagyanyám ünnepelt szépség volt, s nagyapám rajongva szerette.* Boldogságuk, sajnos, rövid volt. 11 évi házasság után, 1866-ban halt meg a „Hidépítő”, abban a házban, ami a mai Széchenyi Antal-térből a Vár felé felvezető út kutas-szobránál állott. Amikor meghalt, *éppen elkészült az a gyönyörű szép családi ház, aminek akkor „csodájára jártak”, amit Clark Ádám a maga boldogsága jéskének tervezett*... Gyenge tüdejére gondolva, remek télilkertet, széles, napfényes, üve-

akkor csak fél mintezent, az emelést Aldásyék építésként 1920 ges folyosókat, teremszerűn fág szobákat épített. A ház ma is áll. Sajnos, erősen romos, megviselt állapotban a Krisztina-körtűn. Most a Gázgyár budai irodája bérlé.

Aki vagyon helyett új hazát szerzett

— Nagyanyánk persze sokat mesélt róla. Mindig kiemelte, milyen *finom, szelíd, halk ember volt, lángoló idealista*, aki — bár szép jövedelmének megfelelő, színvonalas életmódot biztosított családjának — *vagyont nem gyűjtött.* A megépített, de általa sajnos sohasem élvezett családi házban kívül, nem maradt utána vagyon. Az Angol Bankba küldött állítólagos „font-vagyon” — mind legenda. Kocsit-lovat tartott, a Nemzeti Kaszinóba járt, — hiszen Széchenyi kebelbarátja volt, — de *alapjában mindig csak a munka érdekelte: nem a jövedelem.*

— Bár hű angol volt, — munkát irányító csónakján mindig ott lengett brit lobogója, amivel aztán koporsóját is letakarták, — *új hazáját rajongva szerette.* Harminc év alkotó munkája, s olyan lánglélek barátsága kötötte ide, mint amilyen Széchenyi volt...

— Egy leánya, s egy fia maradt. Simon, — az én apám, — vegyész-mérnöknek készült, de gyenge egészsége miatt gyógyszerész lett, egy kis mátrai faluban, Kisterenyén. Az én fiam közül az egyik: *dr. Hajós György*, műegyetemi magántanár, kiváló matematikai tudományos munkássága alapján *most lett a Magyar Tudományos Akadémia tagja.* 35 éves, de már 7 éves korában ábrázoló geometriával foglalkozott... A dédapa szelleme, — családi vonalon, — benne lobog tovább...

És... Családi vonalon kívül: azokban a munkásokban, akik most újjáépítik Clark Ádám csodálatos művét...

Csepregi György